

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 13. maj 2020

Sag 158/2019

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Lone Damgaard, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Retten i Hillerød den 2. juli 2019 (9-6047/2018) og af Østre Landsrets 4. afdeling den 18. juli 2019 (S-2045-19).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Poul Dahl Jensen, Henrik Waaben og Lars Apostoli.

Påstande

Kærende, T, har nedlagt påstand om stadfæstelse af byrettens kendelse, således at der sker ophævelse af det forbud, han blev pålagt ved Østre Landsrets dom af 2. maj 2012.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse af landsrettens kendelse.

Sagsfremstilling

Ved Retten i Hillerøds dom af 14. september 2011 blev T fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1 og 3, til dels jf. § 21, § 222, stk. 1 og 3, jf. § 224, og § 232, begået over for fem piger i alderen 10 til 12 år. Han blev bl.a. fundet skyldig i et forsøg på samleje, to tilfælde af samleje og et tilfælde af analt samleje med en pige på 12 år, at have stukket sine fingre op i pigens skede og lade pigen onanere sig til sædafgang, og i et tilfælde at have fået pigen til at sutte på sit lem til sædafgang og herunder fået hende til at sluge sæden. T blev endvidere fundet skyldig i forsøg på samleje med to piger på 11 og 12 år, idet han opfordrede dem til at mødes med ham og have samleje. Han blev over for alle pigerne fundet skyldig i

blufærdighedskrænkelser ved bl.a. at have fremsendt billeder af mandlige kønsdele til dem og opfordret dem til at fremsende billeder af deres kønsdele til ham.

Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder. T blev i medfør af straffelovens § 236, stk. 2, meddelt pålæg om ikke at lade piger eller unge kvinder under 18 år tage ophold i sin bolig eller uden politiets tilladelse selv tage ophold hos personer, hos hvem der opholdt sig piger eller unge kvinder under 18 år. Ved Østre Landsrets dom af 2. maj 2012 blev straffen under hensyn til forholdenes karakter og grovhed skærpet til fængsel i 3 år og 6 måneder.

Psykolog P har den 28. oktober 2015 afgivet en udtalelse om behandlingsforløbet under afsoningen. Af udtalelsen fremgår bl.a.:

”... Ved psykologisk undersøgelse blev der ikke påvist sexologiske afvigelser eller dysfunktioner og trods kriminaliteten fremstod han med en upåfaldende seksualitet.

T fremsatte selv ønske om hjælp til at kunne identificere og håndtere sine behov for bekræftelse, for fremover at være bedre i stand til at reagere hensigtsmæssigt herpå. Han fandtes motiveret og egnet til behandling og blev henvist til psykiatrisk/sexologisk behandling i Psykiatrisk Center, København den 26.07.2012.

T har været udstationeret til ... X og herfra prøveløsladt den 18.07.2013. Opholdet har fungeret upåfaldende ligesom hans tilsynsperiode i KIF har været uden anmærkninger.

Den psykiatriske/sexologiske behandling er afsluttet den 07.07.2015 og det er vurderet, at T profiterede heraf. Han har stabilt fremmødt og har uden forbehold arbejdet med de bagvedliggende årsager til det pådømte.

Med baggrund i T's personlighedskarakteristika og strukturerede, kliniske vurderinger sammenholdt med rapporter fra Sexologisk Klinik og KIF, er vurderingen en ringe risiko for recidiv til ligesort kriminalitet.”

Forbuddet blev opretholdt ved Retten i Hillerøds kendelse af 10. juni 2016 og Østre Landsrets kendelse af 18. oktober 2016 (UfR 2017.421). Ved kendelsen blev det bl.a. fastslået, at der ikke var hjemmel til at ændre boligforbuddet til et kontaktforbud.

Den 21. november 2018 fremsatte T på ny anmodning om, at spørgsmålet om opretholdelse af forbuddet blev forelagt for retten. Af hans forklaring for byretten fremgår bl.a.:

”T har forklaret om sine personlige forhold, at han stadigvæk er kæreste med A, som han også var kæreste med i 2016, da spørgsmålet sidst blev behandlet.

De vil meget gerne kunne blive gift og leve sammen som en familie. A har sine døtre på hhv. 13 og 16 år boende hos sig i 9 dage. Derefter er de hos deres far i 5 dage. Når hendes døtre er hjemme tager han ophold i sin lejlighed. Han har samvær med sine egne børn hver 3. weekend og med sønnen tillige hver tirsdag.

... Både hans egne børn kender til, hvad han er dømt for og de har sammen med mor og hendes kæreste været til konsultationer for at håndtere dette. As piger er fuldt informeret om, hvad han har været igennem og om påbuddet.”

Ved kendelse af 2. juli 2019 ophævede Retten i Hillerød forbuddet. Af kendelsen fremgår bl.a.:

”Retten lægger vægt på, at T i henhold til den afsagte dom kom i kontakt med de piger, der blev krænket, gennem en kontakthjemmeside eller ved MSN og SMS, og at der ikke er sket krænkelser af børn, der har opholdt sig i hjemmet, samt at forholdene er begået i perioden november 2010 - februar 2011, og at der ikke har været recidiv.

Henset hertil og til de behandlingsforløb T har været i, til udtalelsen af 28. oktober 2015 fra psykolog P om ringe risiko for recidiv, Ts stabile personlige forhold og retspraksis siden lovændringen af straffelovens § 236 i 2013, hvor der blev indsat en bestemmelse om tidsbegrænsning, finder retten, at en fortsat opretholdelse af pålægget givet ved retten i Hillerøds dom af 14. september 2011, stadfæstet ved Østre Landsrets dom af 2. maj 2012 vil være uproportionalt i forhold til den forvoldte forstyrrelse af Ts’ forhold”

Ved kendelse af 18. juli 2019 opretholdt Østre Landsret forbuddet, som han var pålagt ved dommen fra 2012. Af kendelsen fremgår bl.a.:

”Det fremgår af kæreskriftet og af Ts forklaring om sine personlige forhold, at han ønsker pålægget ophævet navnlig således, at han kan leve som en familie med sin kæreste og hendes to døtre på henholdsvis 13 og 16 år.

Grovheden og karakteren af de forhold, som T er fundet skyldig i ved Østre Landsrets anke dom af 2. maj 2012, taler med styrke for at opretholde pålægget på trods af den tid, der er gået.

Formålet med pålægget er at beskytte piger og unge kvinder under 18 år.

Henset hertil og til baggrunden for Ts ønske om at få pålægget ophævet finder landsretten efter en samlet vurdering, at pålægget skal opretholdes, uanset at der ikke har været recidiv, og at aut. psykolog P i erklæring af 28. oktober 2015 har vurderet, at der er ringe risiko for recidiv til ligeartet kriminalitet.

Landsretten ændrer derfor byrettens kendelse, således at det meddelte pålæg opretholdes.”

Anbringender

T har anført navnlig, at straffelovens § 236 i 2013 blev ændret fra at operere med brede tidsubegrænsede forbud til mere konkrete og i udgangspunktet tidsbegrænsede forbud, og der blev indsat bestemmelser om egnethed og proportionalitet. Han ville i dag næppe være blevet idømt et boligforbud men i stedet et kontaktforbud efter § 236, stk. 1, nr. 4.

Det er ikke længere proportionalt at opretholde forbuddet. Der er tale om alvorlige forhold, men de er begået for næsten 10 år siden. Han har gennemgået et længere behandlingsforløb, den behandlende psykolog har vurderet, at der alene er ringe risiko for recidiv, og han har ikke begået nye strafbare forhold. Der foreligger ikke en konkret risiko for, at han vil begå ligeartet kriminalitet.

Det idømte forbud er hertil ikke egnet til at forebygge fare for tilsvarende kriminalitet. Forbuddet forbyder ham at tage ophold hos folk med børn, eller lade børn tage ophold hos ham. Det forbyder ham ikke at tage kontakt til børn over internettet eller mødes med dem. Forholdene er begået efter kontakt med piger, han ikke kendte i forvejen, hvilket i dag ville blive imødegået ved et kontaktforbud. Forholdene er ikke begået over for piger, han kendte i forvejen.

Han ønsker forbuddet ophævet for at etablere et normalt familieliv med sin kæreste og hendes to døtre. Han har ikke givet generel fuldmagt til, at politiet kan kontakte andre om sagen, men han vil tage konkret stilling, såfremt politiet ønsker at kontakte bestemte personer. Det er imidlertid ikke sket. Det er korrekt, at pigernes mor ikke ønsker, at deres far og medindehaver af forældremyndigheden informeres om dommen. Dette skyldes frygt for, at kendskab til dommen vil blive udbredt til et større kreds. Døtrene er imidlertid informeret om dommen.

Med virkning fra 1. januar 2020 har politiet fået beføjelse til at føre tilsyn med dømte seksualforbryderes overholdelse af forbud. Dette medfører, at politiet kan komme på uanmeldte besøg på hans bopæl og kan undersøge breve, computere, telefoner mv. Det vil være uproportionalt og reelt en markant skærpelse af dommen med tilbagevirkende kraft i strid med grund-

læggende retsprincipper, hvis han efter den forløbne tid skal tåle, at politiet kommer på uanmeldte kontrolbesøg.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at proportionalitetshensyn ikke taler afgørende imod opretholdelse af forbuddet, ligesom en vurdering af, om forbuddet er egnet til at forebygge faren for nye lovovertrædelser af lignende beskaffenhed, heller ikke kan føre til ophævelse.

Der skal foretages en afvejning af på den ene side hensynet til at forebygge seksuelt misbrug af samleverens børn over for hensynet til det vidtgående indgreb i Ts liv, som forbuddet medfører.

Det må tillægges vægt, at forholdene blev begået fra november 2010 til februar 2011, samt at T ikke siden er dømt for ligesortet kriminalitet. Han har gennemgået et behandlingsforløb, og psykologen har i oktober 2015 udtalt, at risikoen for recidiv er ringe.

På den anden side taler sagens karakter og grovhed imod at ophæve boligforbuddet. T blev idømt 3 år og 6 måneders fængsel for 10 forhold af blufærdighedskrænkelser, samleje og anden kønslig omgængelse end samleje samt forsøg herpå begået over for fem piger i alderen 10 til 12 år. Der er tale om alvorlige forhold, som har udløst en betydelig straf.

Det må endvidere tillægges vægt, at baggrunden for anmodningen om ophævelse er, at T ønsker at flytte sammen med sin kæreste og hendes to børn, ligesom det må indgå, at T og kæresten har modsat sig, at faderen til børnene underrettes om dommen og forbuddet. En ophævelse af forbuddet vil indebære, at børnenes far, som har del i forældremyndigheden, skal lade sine to døtre bo sammen med T uden at have kendskab til, hvad han er dømt for, med risiko for at han ikke kan varetage sit ansvar som forældremyndighedsindehaver for at sikre sine børns sikkerhed og trivsel. Hensynet til kærestens børn taler for at opretholde forbuddet.

Det forhold, at et kontaktforbud – fremfor et boligforbud – efter de nugældende regler muligvis ville være blevet anset som et mere egnet indgreb til at forebygge ligesortet kriminalitet, taler ikke afgørende imod, at boligforbuddet opretholdes. Der må lægges afgørende vægt på sagens karakter og grovhed samt hensynet til kærestens børn, således at forbuddet opretholdes.

Det kan ikke ændre herved, at der er indført nye regler om tilsyn. Hensynene bag bestemmelsen har ikke ændret sig, siden T blev dømt. Formålet er fortsat at forebygge, at en person, der dømmes for seksuel krænkelse af et barn, på ny begår et seksuelt overgreb mod et barn.

Retsgrundlag

Straffelovens § 236, stk. 1 og 2, var indtil 1. juli 2013 sålydende:

”§ 236. Når nogen dømmes efter §§ 216, 217, 218, stk. 1, 222 eller 223, stk. 2, eller efter §§ 224, 225 eller 226, jf. en af fornævnte bestemmelser, eller efter § 232, kan der ved dommen gives den pågældende pålæg om ikke at indfinde sig i offentlige parker eller anlæg, på fællede, ved skoler og legepladser, ved opdragelseshjem, ved sindssygehospitaller og institutioner for personer med vidtgående psykiske handicap, i bestemt angivne skove og på bestemt angivne badeanstalter og strandbredder.

Stk. 2. Der vil derhos ved dommen kunne gives personer, der dømmes efter de i stk. 1 nævnte paragraffer eller efter §§ 228 og 229, pålæg om, at de ikke må lade børn under 18 år tage ophold i deres bolig eller uden politiets tilladelse selv tage ophold hos personer, hos hvem der opholder sig børn under nævnte alder. Pålægget gælder dog ikke med hensyn til børn, over for hvilke den domfældte har forsørgelsespligt.”

Bestemmelsen blev nyaffattet ved lov nr. 633 af 12. juni 2013, der trådte i kraft den 1. juli 2013, der bl.a. indførte fire forbudstyper i stk. 1, og bestemmelser om egnethed og proportionalitet i stk. 3 og 5. § 236, stk. 1, og stk. 3-6, var herefter sålydende:

”§ 236. Når nogen dømmes efter §§ 216 eller 222, § 223, stk. 2, § 224, stk. 1, § 225, jf. §§ 216 eller 222, § 223, stk. 2, eller § 224, stk. 1, § 228, jf. en af de foregående bestemmelser, § 232 eller § 262 a, stk. 2, kan der ved dommen gives den pågældende forbud mod

- 1) at opholde sig eller færdes i et nærmere afgrænset område i nærheden af gerningsstedet (opholdsforbud),
- 2) uden politiets tilladelse at lade børn under 18 år tage ophold i sin bolig eller selv tage ophold hos personer, hos hvem der opholder sig børn under 18 år (boligforbud),
- 3) at modtage besøg af børn under 18 år, der ikke er ledsaget af en voksen (besøgsforbud), eller
- 4) gennem internettet eller et lignende system til spredning af information at søge at kontakte børn under 18 år, der ikke kender den dømte (kontaktforbud).

...

Stk. 3. Forbud kan gives, når det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om den dømtes person, herunder om tidligere kriminalitet, må antages, at der er nærliggende fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed, og at forbuddet vil være egnet til at forebygge denne fare.

Stk. 4. Forbud gives på tid fra 1 til 5 år regnet fra endelig dom eller indtil videre.

Stk. 5. Forbud må ikke stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til dem, som forbuddet skal beskytte, og karakteren af det begåede forhold.

Stk. 6. Når forbud er givet indtil videre, kan den dømte efter 5 års forløb regnet fra endelig dom forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om forbuddets opretholdelse for retten. Når særlige omstændigheder taler for det, kan justitsministeren tillade, at indbringelse for retten sker tidligere. § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Afgørelsen træffes ved kendelse. Hvis afgørelsen går ud på, at forbuddet helt eller delvis opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, dog tidligst efter 2 års forløb.”

Af lovforslagets specielle bemærkninger til § 236 fremgår bl.a. (L 141 af 6. februar 2013):

”Det foreslås i *stk. 3*, at forbud som nævnt *stk. 1* kan gives, når det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om den dømtes person, herunder om tidligere kriminalitet, må antages, at der er nærliggende fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed, og at forbuddet vil være egnet til at forebygge denne fare.

Med bestemmelsen lovfæstes kriterier for, hvornår et forbud som nævnt i *stk. 1* kan gives.

Det foreslås, at forbud skal kunne gives, hvis det vil være et egnet middel til at forebygge nærliggende fare for ny tilsvarende kriminalitet. Vurderingen heraf skal foretages ud fra karakteren af det pådømte forhold og de foreliggende oplysninger om den dømtes person, herunder om tidligere kriminalitet.

...

Det vil bero på en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag, om et forbud kan antages at være et egnet middel til at forebygge en nærliggende fare for ny tilsvarende kriminalitet, og hvilken eller hvilke former for forbud der i givet fald bør anvendes.

Forbud bør imidlertid i almindelighed kun anvendes, hvis den dømte har begået flere ligeartede overtrædelser i form af, enten at den pågældende tidligere er dømt for tilsvarende forhold, eller at den pågældende nu findes skyldig i ligeartede forhold begået ved forskellige lejligheder over for forskellige ofre. Hvis den pågældende ikke tidligere er straffet for lignende kriminalitet, bør en enkeltstående overtrædelse således ikke give anledning til forbud, og dette gælder, selv om overtrædelserne er grove og eventuelt begået over for flere ofre (eksempelvis en grov voldtægt af flere ofre ved én lejlighed). Hvis den pågældende ikke tidligere er straffet for lignende kriminalitet, bør en flerhed af overtrædelser begået over for samme offer heller ikke give anledning til forbud, og dette gælder, selv om overtrædelserne er grove og/eller fortsat gennem lang tid (eksempelvis seksuelt misbrug af et barn gennem flere år).

Ved vurderingen af, om et forbud kan antages at være et egnet middel til at forebygge en nærliggende fare for ny tilsvarende kriminalitet, skal også inddrages de foreliggende oplysninger i øvrigt om den dømtes person, som de eksempelvis fremgår af en eventuel personundersøgelse eller mentalundersøgelse.

...

Spørgsmålet om at give *boligforbud og/eller besøgsforbud* vil der ofte være anledning til at behandle under et, selv om omstændighederne også kan tale for alene at give et boligforbud (hvorimod der sjældent vil være grundlag for alene at give et besøgsforbud). Sådanne forbud bør i hvert fald forudsætte, at den dømte ved forskellige lejligheder seksuelt har misbrugt forskellige børn, som den dømte delte bolig med eller havde besøg af.

Det vil herudover afhænge af de konkrete omstændigheder, om et boligforbud eller et besøgsforbud vil være egnet til at forebygge nærliggende fare for ny tilsvarende kriminalitet.

...

Et *kontaktforbud* vil navnlig kunne gives, hvis den dømte ved forskellige lejligheder har seksuelt misbrugt forskellige børn, som den pågældende var kommet i kontakt med gennem internettet.

Det foreslås i *stk. 4*, at forbud skal kunne gives på tid fra 1 til 5 år, regnet fra endelig dom, eller indtil videre. Dette svarer til, hvad der efter straffelovens § 79, stk. 3, gælder med hensyn til rettighedsfrakendelse. Udgangspunktet bør være, at forbud tidsbegrænses, og at tidsbegrænset forbud kun anvendes i særligt grove tilfælde, hvor der er grundlag for at antage, at der stadig mere end 5 år efter endelig dom vil være nærliggende fare for ny lignende kriminalitet.

I forhold til den gældende bestemmelse lovfæstes muligheden for at tidsbegrænse et forbud, og det forudsættes, at udgangspunktet fremover vil være, at et forbud er tidsbegrænset.

Det foreslåede *stk. 5* indebærer, at der skal være et rimeligt forhold mellem på den ene side det indgreb over for den dømte, som forbuddet indebærer, og på den anden side dels hensynet til de potentielle ofre, som forbuddet har til formål at beskytte, dels alvoren af den nu pådømte kriminalitet.

Er der tale om alvorlig kriminalitet og stor risiko for ny alvorlig kriminalitet, vil det kunne berettige et mere indgribende forbud, end hvis der er tale om mindre alvorlig kriminalitet og/eller lidt mindre (men dog stadig nærliggende) risiko for ny tilsvarende kriminalitet.

Vurderingen af, hvor alvorligt et indgreb der i givet fald vil være tale om i forhold til den dømte, skal foretages konkret ud fra den pågældendes situation.”

Det følger af lovens § 5, stk. 4, at straffelovens § 236, stk. 1, 3, 5 og 6 finder anvendelse ved afgørelse af, om et pålæg givet før lovens ikrafttræden efter de hidtil gældende regler skal opretholdes. Det fremgår bl.a. af forarbejderne til overgangsbestemmelsen, at kontaktforbud kun vil kunne gives i anledning af forhold, som er begået efter lovens ikrafttræden.

Ved lov nr. 1425 af 17. december 2019 skete der med virkning fra 1. januar 2020 en skærpeelse af reglerne om forbud i straffelovens § 236, og der blev bl.a. indført nye regler om tilsyn. Reglerne om tilsyn finder også anvendelse på forhold begået før lovens ikrafttræden, men i øvrigt finder de skærpede regler ikke anvendelse på forhold begået før lovens ikrafttræden.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår spørgsmålet om opretholdelse af det forbud mod at lade piger eller unge kvinder under 18 år tage ophold i sin bolig eller uden politiets tilladelse selv at tage ophold hos personer, hos hvem der opholder sig piger eller unge kvinder under 18 år, som T blev pålagt ved Østre Landsrets dom af 2. maj 2012. Dette boligforbud er afsagt i medfør af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 236, stk. 2.

Spørgsmålet om opretholdelse af boligforbuddet skal afgøres efter bestemmelserne i straffelovens § 236, stk. 6, jf. stk. 3 og stk. 5, som affattet ved lov nr. 633 af 12. juni 2013, jf. denne lovs § 5, stk. 4.

T blev dømt for over en periode at have opfordret en pige på 12 år til at have samleje med ham og for ved flere lejligheder at have gennemført samlejer, analt samleje og anden kønslig omgængelse end samleje med pigen på hendes bopæl. Han blev endvidere dømt for at have opfordret to andre piger på samme alder til at have samleje med ham, ligesom han blev dømt for blufærdighedskrænkelser af disse tre piger og yderligere to piger på 10 år ved bl.a. fremsendelse af krænkelende billeder. Forholdene var begået over for piger, som han kom i kontakt med over internettet, og ikke over for piger, som han delte bolig med eller havde besøg af.

Under hensyn til, at der er tale om et forbud, som T blev pålagt for mere end 8 år siden i anledning af en række forhold, som han begik for omkring 10 år siden, og som efter deres karakter ville kunne begrunde et kontaktforbud, jf. § 236, stk. 1, nr. 4, men ikke et boligforbud, jf. § 236, stk. 1, nr. 2, efter de regler, som blev indført ved lovændringen i 2013, og i øvrigt af de

grunde, som byretten har anført, stadfæster Højesteret byrettens kendelse om ophævelse af det forbud, som blev pålagt ham ved Østre Landsrets dom af 2. maj 2012.

Thi bestemmes:

Byrettens kendelse stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for byret, landsret og Højesteret.